

ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นใจได้อย่างไร

HOW TO CONFIDENTLY STEP INTO ASEAN COMMUNITY

ศศิธร ชิดนายิ¹, อมรรัตน์ วัฒนาร²

Sasithorn Chidyaneer, Amornrat Wattananon

บทคัดย่อ

การขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปีพ.ศ.2558 บทบาทที่สำคัญของการศึกษาไทย โดยเฉพาะอุดมศึกษามีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตที่จะออกสู่ตลาดแข่งขันในเวทีอาเซียน ให้สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ การเรียนรู้อาเซียน สมรรถนะด้านวิชาชีพหรือทักษะเฉพาะ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

Abstract

The driving force to achieve ASEAN community in 2015 is crucial role for Thai Nation particularly in Higher Education. Thus universities have a mission to propose graduates who will be more employable in ASEAN competitive market with English communicative competence, ASEAN literacy, vocational/technical competencies and also ITC literacy. This has to be fulfilled with a collaboration from all sectors.

เกริ่นนำ

การประชุมสุดยอดอาเซียนในปี 2552 ประเทศสมาชิกอาเซียนมีปฏิญญาร่วมกันในการผลักดันให้อาเซียนเป็นประชาคมเพื่อประชาชน ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการพยายามผลักดันให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ (Community of Action) และได้มีการเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างใกล้ชิด (Community of Connectivity) ทำให้เกิดการพัฒนาหลาย ๆ ด้านที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามกำหนดไว้ เป็นต้นว่า การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ การพัฒนาการคมนาคมและเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ประการสำคัญคือการสร้างความเชื่อมโยงด้านจิตวิญญาณหรือการทำให้ประชาชนในภูมิภาครู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชากรม

อาเซียน ประเด็นที่ทำทายเป็นการนำคนในภูมิภาคที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนาเข้ามาหลอมรวมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวและมีอัตลักษณ์ของประชากรอาเซียน เหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายที่การศึกษาต้องรีบดำเนินการเพื่อรองรับความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน หรืออาจเรียกว่าพลเมืองอาเซียนหรือประชากรอาเซียน (ASEAN Population) อย่างไรก็ตามการทำให้ประชาชนของไทยก้าวเข้าสู่อาเซียนได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตไทย ที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีศักดิ์ศรีและคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมโดยที่มีความสามารถในการแข่งขันในระดับสูงนั้น จำเป็นต้องจัดการศึกษาของประเทศทุกระดับให้มีการเตรียมประชาชนที่ดี แต่หากประเทศใดไม่มีการเตรียมความพร้อมย่อมส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในเวทีอาเซียนและ

¹ นิสิตระดับการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ดร. อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เวทีโลก รวมถึงต่อการดำรงชีวิตที่อาจจะหลงลืม
วัฒนธรรมของตนไปได้ในที่สุด

ความมั่นคงของประชาคมอาเซียนจะให้ อะไรกับประเทศสมาชิกและทำได้ อย่างไร

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ (Association for South East
Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 8
สิงหาคม พ.ศ. 2510 ตามปฏิญญากรุงเทพ
ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 10 ประเทศได้แก่
ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์
บรูไน ดารุสซาลาม ลาว พม่า และเวียดนาม เพื่อ
ส่งเสริมความเข้าใจอันดีในภูมิภาค สันติภาพ
เสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง
เศรษฐกิจ พัฒนาสังคมและวัฒนธรรมและการกิน
ดีอยู่ดีของประชาชน บนพื้นฐานความเสมอภาค
และผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก

ปัจจุบันอาเซียนกำลังปรับแนวทางให้
กลุ่มประเทศสมาชิกเป็นประชาคมอาเซียน
(ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ.2558 โดย
ให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง
ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกร่วมกันเคารพสิทธิ
มนุษยชน และผลักดันให้อาเซียนมีบทบาท
สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งขยาย
ความร่วมมือกับประเทศในเอเชียอื่นๆ ภายใต้
กรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในภูมิภาคเอเชีย และ
ระหว่างเอเชียกับภูมิภาคอื่น โดยเฉพาะการใช้
กลไกความร่วมมือด้านการศึกษาพา อาเซียนสู่
การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้าน
เศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง และสังคมและ
วัฒนธรรม เพื่อสร้างอนาคตของอาเซียน ที่มี
ความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก โดยมี
กลไก 3 เสาหลักขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน
ดังนี้

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคง
อาเซียน มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่าง

มีสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้
ด้วยดี มีเสถียรภาพ มีกรอบความร่วมมือเพื่อ
รับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิม
และรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความ
ปลอดภัยและมั่นคง

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มุ่งให้เกิด
การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวก
สะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ที่จะทำให้
ภูมิภาคมีความเจริญมั่งคั่ง มีอำนาจการต่อรอง
และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆได้ เพื่อความ
อยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศอาเซียน

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
เพื่อให้ประชาชนแต่ละประเทศอาเซียน อยู่ร่วมกัน
ภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร และร่วมแบ่งปัน
มีสวัสดิการทางสังคมที่ดี และมีความมั่นคงทาง
สังคม

และเพื่อให้การดำเนินการของอาเซียน
บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนงานการจัดตั้ง
ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN
Socio-Cultural Community Blueprint) จึงมีการ
กำหนดคุณลักษณะและองค์ประกอบของแนว
ทางการดำเนินการไว้ดังนี้

1) การพัฒนามนุษย์ (Human
Development) ส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพ
ชีวิตที่ดีของประชาชน ส่งเสริมและลงทุนในด้าน
การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เสริมสร้างขีด
ความสามารถ ส่งเสริมนวัตกรรมและการ
ประกอบการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ในการ
ดำเนินกิจกรรมด้านสังคมและเศรษฐกิจ

2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม
(Social Welfare and Protection) ลดความ
ยากจน ส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม
การสร้างสภาพแวดล้อมที่มั่นคงปลอดภัย การ
จัดการพัฒนาสุขภาพ

3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) ส่งเสริมความยุติธรรมและสิทธิของประชาชน

4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเขียวและสะอาดโดยการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building ASEAN Identity) อัตลักษณ์อาเซียนเป็นพื้นฐานของผลประโยชน์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจะสะท้อนการรวมเอกลักษณ์ ประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่าง เน้นค่านิยมที่เหมือนกันในการรวมตัวกันเป็นหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกัน

6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) โดยเฉพาะมิติทางสังคม ระหว่างประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศ และประเทศสมาชิกใหม่ (กัมพูชา ลาว พม่า และ เวียดนาม: CLMV)

จำเป็นอย่างไรที่ไทยเราต้องเตรียมความพร้อมทางการศึกษาเมื่อเข้าสู่อาเซียน

การรวมตัวกันเป็นอาเซียนเพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว ที่มีอำนาจในการต่อรองทางด้านเศรษฐกิจ การค้า มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ นั้นในการรวมตัวกันย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประเทศทั้งสิ้น โดยเฉพาะการที่มีวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ที่กำหนดให้อาเซียนมีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีอัตลักษณ์อาเซียน การเปิดเสรีทางการค้าด้านบริการการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนถือเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของไทย ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

1. เกิดความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือกัน ทำให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ เป็นโอกาสในการเปิดตัวของทุกภาคส่วนทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น

2. หลักสูตรใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาคนให้เข้าสู่เวทีอาเซียนและเวทีโลก ในการพัฒนาคนเพื่อมีความสามารถในการแข่งขัน ทำให้คนต้องการความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงมีความสนใจในการศึกษาในหลักสูตรที่ตอบสนองตามที่ตนต้องการได้ เช่น หลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ หลักสูตรที่มีการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป หลักสูตรที่มีความร่วมมือกับต่างประเทศ

3. การเคลื่อนย้ายคนในภาคการศึกษา การเปิดเสรีทางการศึกษาทำให้คนสามารถเข้ารับการศึกษต่อในทุกประเทศอาเซียน นักศึกษาจากประเทศไทยสามารถเข้าศึกษาต่อในประเทศสิงคโปร์ได้ นอกจากนี้ผู้ที่มีความสามารถมากกว่าในด้านภาษา มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งที่หน่วยงานมีความต้องการสามารถไปทำงานได้ในแต่ละประเทศได้ เช่น สถาบันสอนภาษาของไทยที่มีชาวฟิลิปปินส์มาเป็นครูสอน การเคลื่อนย้ายคนทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบในทางด้านบวกในปี พ.ศ. 2558 ภายหลังเปิดเสรีจะมีนักศึกษาในประเทศต่าง ๆ จำนวนมากที่จะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยของไทย หากมหาวิทยาลัยมีความพร้อมและมีคุณภาพดีซึ่งมีมูลค่าการตลาดมหาศาล ในด้านผลกระทบทางลบโอกาสของการถูกแย่งงานจากชาวต่างชาติจะมีสูง ซึ่งขณะนี้มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ที่กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ นั้น

หมายความว่าประชากรทั้งสามประเทศที่มีความสามารถดีกว่าในเรื่องภาษาอังกฤษสามารถเข้ามาทำงานในประเทศไทย แล้วบัณฑิตของประเทศที่จบการศึกษาในแต่ละปีจำนวนหลายแสนจะอย่างไร

4. การจัดการศึกษามีความเป็นสากลมากขึ้น จากการศึกษาที่ประเทศต่าง ๆ มีการเคลื่อนย้ายคนในแต่ละระดับมากขึ้น การแข่งขันการทำงานมากขึ้น ทำให้มีการหลั่งไหลจากหลักสูตรบุคลากรทางการศึกษา ทำให้มีการปรับหลักสูตรในประเทศไทยให้ทันต่อสภาวะการณ์และมีความทัดเทียมต่อสากล

5. โอกาสการรับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เนื่องจากสถาบันการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสากล ให้มีความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้เป็นที่สนใจแก่ชาวต่างชาติ

6. ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ในสังคมยุคใหม่เป็นยุคที่มีการแสวงหาความรู้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยผ่านอินเทอร์เน็ต ความรู้อยู่ที่ปลายนิ้วสัมผัส ดังนั้นการเรียนการสอนในอนาคตที่มีการพัฒนาจะทำให้สามารถศึกษาอยู่ที่บ้านได้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยชุดสำเร็จรูปทางออนไลน์ แต่วิธีการเรียนดังกล่าวจะส่งผลทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันลดลง

7. การเพิ่มช่องว่างด้านคุณภาพการศึกษา คงปฏิเสธไม่ได้ว่าสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีความแตกต่างกันในด้านขนาดทรัพยากรที่ได้รับ งบประมาณ ความมีชื่อเสียง การได้รับการยอมรับจากประชาชน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเปิดเสรีทางการศึกษาจะทำให้สถาบันที่มีความพร้อมและมีชื่อเสียงดีเท่านั้นที่จะได้รับความสนใจ จะส่งผลทำให้ช่องว่างทางการศึกษาที่เคยมีอยู่เดิมเพิ่มมากขึ้น

8. การสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรม จะลดลง เนื่องจากกระแสการแข่งขันสูงทำให้คนยุคใหม่สนใจเฉพาะการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดสมรรถนะที่สามารถทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้สถาบันการศึกษาหรือผู้เรียนละเลยในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม

9. ความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองหรือของชาติถูกกลืน หากสถาบันการศึกษาไม่ได้เตรียมผู้เรียนให้คงอัตลักษณ์ของชาติหรือมีความรู้ความเข้าใจรากเหง้าของตนเอง โอกาสที่จะทำให้เกิดถูกกลืนทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งกว่า เช่น ด้านภาษาเนื่องจากการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก เยาวชนที่ไม่ได้รู้รากเหง้าของตนเองอย่างดีพอ มีโอกาสที่จะปรับตัวให้เข้ากับกระแสแฟชั่นต่าง ๆ จนลืมนความเป็นไทย ดังเช่นกระแสการคลั่งวัฒนธรรมเกาหลี

10. ความได้เปรียบ-เสียเปรียบทางการแข่งขันหรือโอกาสของการทำงาน ทั้งนี้การเข้าสู่อาเซียนกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทำงาน (working language) ผลทางด้านบวกคือ สถาบันการศึกษามีการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนอย่างเข้มข้นมากขึ้น คนสนใจอยากเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้นเนื่องจากต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ทุกหน่วยงานมีการกำหนดให้ผู้ที่มีความสามารถด้านภาษามีโอกาสและความได้เปรียบในการเข้าทำงานมากขึ้น ในทางกลับกันภาษาอังกฤษอาจเป็นผลลบได้เนื่องจากปัญหาที่พบประเทศไทยขณะนี้คือ การสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศยังไม่มีคุณภาพ คงปฏิเสธไม่ได้ว่าครูผู้สอนมีความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสอนภาษาอังกฤษมีเฉพาะในห้องเรียนไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน หากบัณฑิตของไทยไม่มีศักยภาพทางด้านภาษาจะส่งผลให้เสียเปรียบทำให้สูญเสียโอกาสและตำแหน่งงานที่ดีและมีอัตราค่าตอบแทนสูง

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนครั้งนี้ แม้จะคาดว่าจะให้คุณประโยชน์แก่ประเทศไทยเราอย่างใหญ่หลวง แต่ผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นตามมาก็ดูเหมือนว่าอาจมีไม่น้อยกว่ากันเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากไม่มีการวางแผนตั้งรับที่ดีและมีประสิทธิภาพเพียงพอ อาจส่งผลให้สังคมไทยที่เคยเข้มแข็งและมีเอกลักษณ์มายาวนานถูกทำลายลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว อย่างคาดไม่ถึง ดังนั้นจึงจำเป็นเร่งด่วนที่การจัดการศึกษาในทุกส่วนต้องตระหนักในเรื่องนี้ และมีการเตรียมความพร้อมด้วยการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม แล้วเร่งดำเนินการตั้งแต่นี้เป็นเวลาที่เหลืออยู่ 3 ปี (ก่อนถึงปี 2558) อาจจะน้อยเกินไป สำหรับการดำเนินการ และหากล่าช้าเกินไป ความคุ้มค่าที่เคยคาดว่าจะได้รับอาจจะกลายเป็นความสูญเสียที่เราคาดไม่ถึงก็เป็นได้

ไทยเราจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาในประชาคมอาเซียนอย่างไร

เวทีอาเซียนปี พ.ศ. 2558 พบว่าศักยภาพการแข่งขันด้านการศึกษาไทยภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีของกลุ่มประเทศอาเซียนบวก 3 หากข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ไทยจะอยู่ในตำแหน่งไหนภายใต้การแข่งขันที่รุนแรง หลังจากกำแพงภาษีและศุลกากรถูกยกเลิกไปประเทศไทยต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปิดเสรีทางการศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการค้าบริการภายใต้ข้อตกลงเรื่องการเปิดเสรีภาคการค้าบริการตามหลักการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและตามแผนงานการเปิดเสรีภาคการค้าบริการที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องยกเลิกข้อจำกัดทางการค้าบริการทั้งหมดภายในปี 2558 ดังนั้นด้านการศึกษาก็ต้องได้รับผลกระทบอย่างนี้เช่นเดียวกัน

กระทรวงศึกษาธิการได้เน้นบูรณาการให้เกิดความสอดคล้องกับปฏิญญาการศึกษา

อาเซียน คือ ให้มีความหลากหลายและครอบคลุม 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน คือ 1) การเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 2) การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 3) การเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมุ่งเน้นเพื่อสร้างอาเซียนให้เป็นประชาคมแห่งความเอื้ออาทรและร่วมแบ่งปัน มีวิสัยทัศน์เดียวกัน มีอัตลักษณ์เดียวกันและเป็นประชาคมเดียวกัน (One Vision, One Identity, One Community) การดำเนินการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาของไทยมีดังนี้

1. การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเกิดความตระหนักและเตรียมพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558

2. การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งที่สำคัญในขณะนี้คือ การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาของไทย หรือ TQF (Thailand Qualification Framework) ในส่วนของอาชีวศึกษามีการจัดทำ TVQ (Thailand Vocational Qualification) เพื่อจัดระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพของไทย

3. การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มหาวิทยาลัยต้องตื่นตัวและตอบรับความเปลี่ยนแปลง ที่จะมากับโอกาสและมูลค่าทางการตลาดที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนจำนวนมหาศาล

4. การพัฒนาเยาวชนทางด้านสมรรถนะ และทักษะการทำงานเพื่อรองรับคำว่าพลเมืองอาเซียน (ASEAN Population) เรื่องการศึกษา ด้านอาเซียน เพื่อรองรับความเป็นหนึ่งเดียว

ของอาเซียน หรือพลเมืองอาเซียน หรือเป็น
ฮับอาเซียน

การเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินนโยบายการศึกษา
ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552 – 2559)
เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล สร้าง
สังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และ
การเรียนรู้ และพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม
เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน พร้อมทั้งปฏิรูป
การศึกษาทั้งสองเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
ของประเทศ ให้คนไทยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต
สามารถสื่อสาร คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม อันเป็น
รากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติสู่
สังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามสภาวะการณ์
เปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

สำหรับหน่วยงานต่างๆได้ดำเนินการ
เพื่อรองรับนโยบายเหล่านี้ ได้แก่ 1) สำนัก
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานภายใต้กรอบ
รัฐมนตรีศึกษาอาเซียน กรอบประเทศอาเซียนกับ
ประเทศคู่เจรจา เสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับ
อาเซียนและการจัดตั้งสถาบันนานาชาติเพื่อ
พัฒนาผู้บริหารการศึกษา 2) สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงการ
Education Hub School สำหรับกิจกรรมในปี
2554 คือการพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับ
อาเซียน กิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่
ประชาคมอาเซียน 3) สำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา
มาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่
เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการ
อุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการ
อุดมศึกษาอาเซียน 4) สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา โครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้
ร่วมกับประเทศต่างๆ 5) สำนักเลขาธิการสภา
การศึกษา จัดโครงการสัมมนาการวิจัย 6)
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัย จัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ให้ประเทศเพื่อนบ้าน 7) สำนักบริหารงาน
คณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
สนับสนุนโรงเรียนเข้าแข่งขันกีฬาประถมศึกษา
อาเซียน โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนมัธยม
ศึกษา 8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้เข้าร่วม
เป็นภาคีองค์กรสมาชิกสภาครูอาเซียน 9)
เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN) ได้จัด
กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายในอาเซียน มี
การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร
ในสาขาวิชาต่างๆ เช่น เคมี คอมพิวเตอร์
วิศวกรรมศาสตร์ ฯลฯ

อย่างไรก็ตามนอกจากกรอบของงานที่
กำหนดขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการ และการ
ดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว อีก
ภารกิจหนึ่งที่ไม่อาจที่หลีกเลี่ยงได้คือการติดตาม
ผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดของแต่ละ
หน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ต้องมีภาว
ระบบในการดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติ
การอย่างเป็นรูปธรรมและ มีการปฏิบัติการอย่าง
ต่อเนื่องและเป็นกระบวนการ ประการสำคัญต้องม
ีการเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานสู่สาธารณชนเพื่อ
การเรียนรู้ร่วมกัน สู่การแก้ไขปรับปรุงงานทุก
หน่วยพร้อมๆกันอย่างเปิดเผย

อุดมศึกษาต้องวางแผนการพัฒนา บัณฑิตและประเทศชาติอย่างไร

จากนโยบายเปิดเสรีการค้าทางการ
ศึกษาที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้
บุคลากร วัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้อง
ปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมในการ
เปลี่ยนแปลง ในการเตรียมความพร้อมในการ
พัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อรองรับการ
ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และการเปิดเสรี
การศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษาได้จัดทำยุทธศาสตร์การเตรียมความ
พร้อมเพื่อการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

ได้แก่ การสร้างความตระหนักในความเป็น
อาเซียนและการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน การ
พัฒนาความเข้มแข็งให้กับสถาบันอุดมศึกษาใน
ประเทศไทย การสืบสานและกระชับความร่วมมือ
ด้านการศึกษาเพื่อลดช่องว่างของการพัฒนาใน
อาเซียน ส่งเสริมบทบาทการเป็นผู้นำในการ
ประสานงานด้านการศึกษาในอาเซียน การเตรียม
ตัวเพื่อรองรับการเปิดเสรีการบริการสาขา
การศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาของไทยต้องเร่ง
พัฒนาตัวเอง ปรับมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับใน
ระดับสากล นำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด พัฒนาคุณภาพงานวิจัย ส่งเสริม
การแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบัน สร้างเครือข่าย
ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา และสร้างภาพลักษณ์
ในความเป็นสากลให้แก่สถาบัน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ได้ตระหนักถึงผลกระทบของการรวมตัวเป็น
ประชาคมอาเซียนต่อการอุดมศึกษาของไทย ซึ่ง
จะเห็นได้จากประเด็นที่กรอบแผนอุดมศึกษาระยะ
ยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ให้ความสำคัญ
ในฐานะที่เป็นปัจจัยโดยตรงต่อการจัดการ
อุดมศึกษา อุดมศึกษาไทยตระหนักว่า โลกใน
ศตวรรษที่ 21 ประชากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญ
ที่สุด การแข่งขันขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร
ในชาติ จึงต้องเตรียมความพร้อมสำหรับบัณฑิต
ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุด ซึ่งต้องให้
ความสำคัญของเทคโนโลยีที่นำมาซึ่งผลิตภาพ
และนวัตกรรม ในโลกยุคสารสนเทศที่สามารถ
เข้าถึงความรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผล
กระทบต่อเด็ก เยาวชน และบัณฑิตโดยตรง เช่น
การทำงานหลายอาชีพในช่วงอายุ การทำงานไร้
สังกัด ดังนั้นบัณฑิตจึงควรมีความรู้ ทักษะเฉพาะ
ศาสตร์ ทักษะการติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็น
ทีม ความรับผิดชอบ การแก้ปัญหา คุณธรรม
จริยธรรม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหาร
ตนเองรวมทั้งการพัฒนาทักษะชีวิต ยุทธศาสตร์
ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการ

เตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนใน
ปี 2558 ประกอบด้วย

1. การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิต
ให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล กำหนดกล
ยุทธ์ดังนี้

1.1 พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้
ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้การ
ทำงานได้

1.2 พัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบ
วิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิต
ไทย

2. การพัฒนาความเข้มแข็งของ
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคม
อาเซียน กำหนดกลยุทธ์ดังนี้

2.1 พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะ
สากล

2.2 ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และ
นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนใน
สถาบันอุดมศึกษา

2.3 พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการ
สอนให้มีคุณภาพระดับสากล

2.4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มี
คุณภาพระดับสากล

2.5 พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่
ความเป็นเลิศ

2.6 พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่ง
อาเซียน

3. การส่งเสริมบทบาทอุดมศึกษาไทยใน
ประชาคมอาเซียน กำหนดกลยุทธ์ดังนี้

3.1 ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเส
้าหลักในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
อาเซียน

3.2 สร้างความตระหนักในการรวมตัว
เป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษา

ไทยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้าน
บวกและด้านลบ

3.3 ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น
ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

3.4 พัฒนา ศูนย์ ข้อมูล เกี่ยวกับ
สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

จากยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำให้มี
การดำเนินการหลายโครงการ นอกจากนี้
สำนักงานการอุดมศึกษา (สกอ.) ยังจัดทำกรอบ
มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2552 (TQF: HEd) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้
เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร
การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการ
จัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ
ครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม
จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ
ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะ
การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและเพื่อประโยชน์ต่อการ
รับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา โดย
มาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชาที่จัดทำเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว 7 สาขา คือ มาตรฐานคุณวุฒิระดับ
ปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ สาขาพยาบาล
ศาสตร์ สาขาโลจิสติกส์ สาขาวิชาการท่องเที่ยว
และการโรงแรม สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชา
การบัญชี และสาขาครุศาสตร์และสาขา
ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) โดยทุกหลักสูตรที่
จัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการปรับปรุง
หลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานภายในปี
การศึกษา 2555 ทั้งนี้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาของแต่ละสาขาวิชาชีพมุ่งจัดทำ
เพื่อให้หลักสูตรมีมาตรฐานคุณภาพเป็นที่ยอมรับ
และเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้ง
ในและต่างประเทศ ซึ่งประเทศต่างๆในอาเซียน
เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ได้ดำเนินการ

จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติของแต่ละประเทศแล้ว

ข้อมูลที่น่าสนใจคือสถาบันการพัฒนาการ
จัดการศึกษานานาชาติหรือ IMD ได้ดำเนินการจัด
อันดับคุณภาพการศึกษาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก 57
ประเทศ ในปี 2552 พบว่าภาพรวมประเทศไทยอยู่ใน
อันดับที่ 26 ขณะที่ภาพรวมสมรรถนะด้านการศึกษา
ไทยอยู่ในอันดับที่ 47 เมื่อเปรียบเทียบกับสมรรถนะ
ความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังพบว่า
การอุดมศึกษาไทยมีผู้จบระดับอุดมศึกษาเพียง 18% อยู่
ในอันดับที่ 43 และส่วนความสามารถในการใช้
ภาษาอังกฤษของไทยอยู่ในอันดับที่ 51 และด้วยเหตุ
ดังกล่าวนี้การที่ประเทศไทยจะต้องก้าวเข้าสู่การ
รวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน เป็นพลเมือง
อาเซียนและพลเมืองโลกอันเป็นกระแส
โลกาภิวัตน์ที่ทำให้คนไทยต้องเข้าสู่เวทีในการ
แข่งขันของสังคมโลก ภาคการศึกษาโดยเฉพาะ
อุดมศึกษาต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนใน
การพัฒนาศักยภาพที่เป็นสากล (Global
Competency) โดยเฉพาะเรื่องภาษาอังกฤษ
นอกเหนือจากการรู้จักอาเซียน การเรียนรู้
วัฒนธรรม การทราบข่าวสารของอาเซียน การรู้
กฎหมาย การมีความรู้และความชำนาญ
เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการทำงานและการ
อยู่ร่วมกับผู้อื่น

มีความจำเป็นอย่างไรในการเตรียม ความพร้อมด้านภาษาอังกฤษและภาษา ที่สาม

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการ
ติดต่อสื่อสารของภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นในการ
ทำงานไม่ว่าภาคราชการ ธุรกิจ เอกชน รวมทั้งทุก
คนในภูมิภาคอาเซียน 10 ประเทศ ซึ่งเป็น
พลเมืองอาเซียนทั้งสิ้นจะต้องมีความรู้สามารถ
สื่อสารภาษาอังกฤษได้ จากผลการประเมิน
สมรรถนะความสามารถในการแข่งขัน พบว่ามี
ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษแยกกว่าไทยมีเพียง 6

ประเทศในกลุ่ม 57 ประเทศ จึงชี้ให้เห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมรับกระแสอาเซียนสำหรับความเคลื่อนไหวและความตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ สามารถเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้ เช่น อินโดนีเซียได้ปรับแก้กฎหมายด้านการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการตั้งเป็นประชาคมอาเซียน พร้อมกับกำหนดให้มีการเรียนการสอนในระดับชั้นการศึกษาขั้นพื้นฐานในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ส่วนมาเลเซีย สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการ นอกจากนี้เวียดนามทำการปรับหรือการศึกษาโดยเน้นการใช้ภาษาอังกฤษ จนกระทั่งพบว่าปัจจุบันเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโฮจิมินห์ซิตี้ในโปรแกรมที่ไม่ใช่โปรแกรมนานาชาติ นักเรียนสามารถได้ตอบเป็นภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี สำหรับประเทศสิงคโปร์ได้มีการประกาศนโยบายให้เป็นประเทศที่ใช้สองภาษาคือภาษาอังกฤษกับภาษาจีนแมนดารินและมีนโยบายให้รู้ภาษาที่สามคือภาษาเพื่อนบ้านด้วยในเวลาเดียวกัน

ในขณะนี้เริ่มมีการเจรจาตกลงมาตรฐานกลางของวิชาชีพหลายวิชาชีพ เช่น วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี ช่างสำรวจและสถาปนิกที่ทยอยเริ่มรับรองมาตรฐาน และทุกๆ สองปีอาเซียนจะประเมินว่าวิชาชีพใดที่ผ่านการรับรองมาตรฐานกลาง ซึ่งหมายความว่า การเรียนการสอน การทำงานในสาขาวิชาชีพจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานกลางของอาเซียนเพื่อให้บัณฑิตสามารถไปทำงานในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้โดยไม่ต้องสอบใหม่ตามมาตรฐานของแต่ละประเทศ ภาษาที่เป็นใช้เป็นสื่อกลางในการทำงานในประเทศต่างๆ คือภาษาอังกฤษ หากไม่มีทักษะภาษาอังกฤษโอกาสในการทำงานต่างประเทศจะลดลง รวมทั้งการทำงานในประเทศด้วย เนื่องจากมีการโยกย้ายที่ทำงานจากกลุ่ม

คนในประเทศอื่นที่มีความสามารถภาษาอังกฤษและทักษะวิชาชีพเข้ามาทำงานในประเทศ

ภาษาที่สามของประชาชนอาเซียนได้แก่ภาษาอื่นในอาเซียน เช่นภาษามาลายู ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาซามัว ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ภาษาฟิลิปปินส์ ภาษาฮินดี และ ภาษาทมิฬ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงภาษาของประเทศนอกภูมิภาคอาเซียนที่เป็นประเทศคู่เจรจาสำคัญ ของอาเซียนอีกแปดประเทศคือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย สหรัฐอเมริกา และ รัสเซีย ซึ่งหมายความว่า จะต้องเรียนรู้ภาษาที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ คือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษารัสเซีย และภาษาที่ใช้ในอินเดียอีกหลายภาษา (ฮินดี, อูรดู, ทมิฬ, เบงกาลี ฯลฯ)

สำหรับวิชาชีพ เช่น สถาปนิก วิศวกร แพทย์ พยาบาล ที่ทำความตกลงอาเซียนขณะนี้ ได้กำหนดระเบียบปฏิบัติในเบื้องต้นว่าผู้ประกอบการวิชาชีพหากทำงานในประเทศใดให้สอบผ่านการสอบใบประกอบวิชาชีพที่เป็นภาษาถิ่น จึงจะประกอบวิชาชีพได้ ซึ่งสถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดการศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นในภูมิภาคอาเซียนนอกเหนือจากภาษาอังกฤษเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเข้าสู่เวทีการแข่งขันทั้งในระดับอาเซียนและเวทีโลกต่อไป

ภาษาอังกฤษและภาษาที่สามมีบทบาทโดดเด่นในภูมิภาคอาเซียนในด้านการติดต่อสื่อสาร สำหรับการดำรงชีวิต และเป็นประโยชน์ในการแข่งขันในทักษะวิชาชีพต่างๆ กับประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียนในอนาคตอันใกล้ อย่างไรก็ตามนอกจากภาษาทั้งสองดังกล่าวแล้ว ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติยังมีความจำเป็นสำหรับคนไทยที่จะต้องใช้อย่างถูกต้องในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากภาษาไทยก็อาจกลายเป็นภาษาที่สามของประเทศอื่นในประชาคมอาเซียนได้เช่นกัน ดังนั้น คนไทยอาจจำเป็นต้อง

ใช้ภาษาไทยเป็นตัวกลางในการเผยแพร่วัฒนธรรมหรือแม้แต่เผยแพร่ตัวภาษาไทยเองไปสู่ประเทศอื่น การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องจึงยังเป็นประเด็นสำคัญที่คนไทยโดยเฉพาะผู้ที่จะเป็นบัณฑิตซึ่งจัดเป็นผู้มีการศึกษาต้องคำนึงถึงใช้อย่างถูกต้องควบคู่ไปพร้อมกับการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม

การเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำคัญอย่างไรต่อประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในภูมิภาคเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน (one vision, one identity, one community) โดยไม่ทิ้งเอกลักษณ์ของชาติ เป็นประเด็นด้านวัฒนธรรมที่เราต้องศึกษา การเตรียมตัวเองให้พร้อม สร้างเยาวชนที่มีความสามารถ เพื่อรับกับสังคมพหุวัฒนธรรมก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากภูมิภาคอาเซียนประกอบด้วยชาติต่างๆที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคอาเซียนได้อย่างรู้จักและเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงเป็นหน้าที่ของอุดมศึกษาพึงควรเตรียมบัณฑิตให้มีความพร้อม มีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม ให้ได้เรียนรู้เพื่อนบ้าน รู้จักการไว้ใจซึ่งกันและกัน เคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นำไปสู่ความช่วยเหลือกันอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุที่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปในแนวทางที่ดีที่สุด เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม คือการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาที่มีผู้เรียนมาจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย ชนชั้นทางสังคม เชื้อชาติ และกลุ่มชน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ของผู้เรียนที่มีความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ช่วยพัฒนาเจตคติบางบวกต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ กลุ่มชน และศาสนา

สำหรับการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมมีหลักสำคัญที่จะต้องศึกษาอย่างน้อย 3 ประการคือ แนวคิดหรือโน้ตทัศน์ (idea or concept) แนวทางการปฏิรูปทางการศึกษา (educational reform movement) และกระบวนการทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม (process) ดังนี้

1. แนวคิดพหุวัฒนธรรมจัดการศึกษาเพื่อผู้เรียนทุกคน โดยไม่แบ่งแยก เพศ ชนชั้นทางสังคม กลุ่มชน เชื้อชาติ หรือลักษณะทางวัฒนธรรมมีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้ในสถานศึกษาและมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุดในสถานศึกษา

2. เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม

3. การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการ มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่มีเสรีภาพและความยุติธรรม ขจัดความคิดที่เป็นอคติและการแบ่งแยกกลุ่มต่างๆ ในผู้เรียนให้หมดไป ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความเท่าเทียมกันทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน

แม้คนไทยต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของชาติมิให้สูญหายไปประชาคมอาเซียน ในขณะเดียวกันการเคารพในวัฒนธรรมของผู้อื่นที่ต่างออกไปจากของไทยเราก็จำเป็นต้องคำนึงถึงเช่นกัน ดังนั้นการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่มาของพฤติกรรมของชนแต่ละชนชาติจึงในอาเซียนจะสามารถสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงเป็นหนึ่งเดียวให้กับอาเซียนรวดเร็วและยั่งยืน

บทสรุป

การรวมตัวของประชาคมอาเซียน 10 ประเทศ อันประกอบด้วย ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน ดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ความสันติสุขของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่เดียวกันเสริมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศสมาชิก อันจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม รวมถึง การศึกษาในภูมิภาค ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกด้านกับ ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในทุกกระดับ และความคาดหวังของสังคมไทยกับการรวมตัวครั้งนี้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด น่าจะขึ้นอยู่กับ การเตรียมการทางการศึกษานับแต่บัดนี้ ไม่ว่าจะเป็น เป็นนำเสนอความรู้ใหม่เกี่ยวกับภาษาและ วัฒนธรรม ตลอดจนสาระความรู้ด้านต่างๆ ของ ประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ การเรียนการใช้

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั่วไปหรือในบริบท เฉพาะ เช่นในบริบทการสอนคณิตศาสตร์หรือ วิทยาศาสตร์ รวมถึงภาษาที่สามอันเป็นภาษาของ เพื่อนบ้าน และภาษาของประเทศที่ติดต่อสื่อสาร กับอาเซียน ทั้งนี้เพื่อความรู้ความเข้าใจ ตลอดจน ความสามารถในการสื่อสารของคนไทยในบริบท อาเซียน ในเวลาที่เหลืออีก 3 ปีกว่า ก่อนถึงปี 2558 น่าจะเป็นช่วงเวลาสำคัญที่หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องเร่งเรียนรู้ตนเองและ เรียนรู้ร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ เกี่ยวกับแผนงาน ที่กำหนดเพื่อความพร้อมเพรียงกันในการ ดำเนินการ อย่างไรก็ตามข้อที่ต้องคำนึงถึงในการ ดำเนินการของแต่ละสถาบันในการสร้างประชากร ไทยอาเซียน คือผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ตระหนักถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทยของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้ประชากรไทยอาเซียนของเรายังคงมี คุณลักษณะไทยให้เห็นทั้งในเวทีอาเซียนและเวที โลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

วุฒิชัยศักดิ์ โภชานุกุล. ลักษณะของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม. [ออนไลน์]. (18 มีนาคม 2552).

แหล่งข้อมูล <http://www.pochanukul.com/?p=128>

สมเกียรติ อ่อนวิมล. บันทึกอาเซียน | ASEAN DIARY : การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาคกับ

อนาคตของไทยในอาเซียน [2] [ออนไลน์]. (20 กรกฎาคม 2554). แหล่งข้อมูล

<http://www.dailynews.co.th/newstartpage/index.cfm?page=content&categoryId=425&contentId=152137>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *กรอบแผนการศึกษาระยะยาว 15 ปีฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *ยุทธศาสตร์ อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อกล.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. *อุดมศึกษารากฐานสำคัญต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. [ออนไลน์]. (21 มิถุนายน 2554). แหล่งข้อมูล <http://www.moc.moe.go.th/ViewContent.aspx?ID=2964>

หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 2 - 5 ธ.ค. 2553. *เปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาอาเซียนระเบิด
เวลาธุรกิจการศึกษาไทย*. [ออนไลน์]. (2553). แหล่งข้อมูล <http://www.unigang.com/Article/5263>
อาภรณ์ แก่นวงศ์. *แผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีการค้าบริการด้าน
อุดมศึกษา*. [ออนไลน์]. (2554). แหล่งข้อมูล <http://www.inter.mua.go.th/main2/article.php?id=134>

Pornchai Phokanyo. *การศึกษาของไทยในกรอบอาเซียน*. [ออนไลน์]. (15 พฤศจิกายน 2553). แหล่งข้อมูล
[http://www.sobdai.com/component/content/article/53-update-educational-dynamics/476-2010-
11-14-20-58-05.html](http://www.sobdai.com/component/content/article/53-update-educational-dynamics/476-2010-11-14-20-58-05.html)

Mary Stone Hanley. *The Scope of Multicultural Education*. [ออนไลน์]. (2554). แหล่งข้อมูล
<http://home.avvanta.com/~building/strategies/multicultural/hanley.htm>